

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS. PRIJS

Per de Maand. f 12.

Franco per post. n 14.

DIGNERE VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIEN

15 cents de regel.

Behalve 35 cents zegel.

(Verschijnende driemaal in de week; Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

Geschiedkundige
HERINNERING.

Ter gelegenheid van de discussie over het *Placet* hebben wij in onze vorige nummers eene herinnering gedaan van hetgeen in het jaar 1802 heeft plaats gehad, als in zeker opzigt in verband staande, en een gelijk doel hebbende: namentlijk eene zamenspanning tegen de Roomsche-Catholijken. In het jaar 1802 liet men het geestelijke of kerkelijke onaangeroerd: men herinnerde zich wel zeker, dat alle pogingen en vervolging tegen de Roomsche-Catholijken in dit gewest, gedurende de twee voorgaande eeuwen, en om dezelve van godsdienst te doen veranderen, niets hebben kunnen uitwerken, en zelfs heeft men maar zeer zeldzaam, door het aanbieden van eer en voordeeligende posten, slechts weinige kunnen overhalen om van godsdienst te veranderen; zoo dat men tot het beledigen van dezelve, vreemde Protestantsche families, als het ware, alhier heeft moeten planten, terwijl daarentegen, de Roomsche-Catholijken in hunne godsdienst versterkt werden; — het groot Placaatboek kan hiervan getuigen.

In het jaar 1802 was men wel overtuigd, dat ten gevolge der Staats-omwenteling en de afschaffing en buiten werking verklaren van alle wetten en verordeningen tegen de Roomsche-Catholijken, men hen niet van hunne Staatsburgerlijke regten konde berooven, maar men was op een middel bedacht geworden, om die regten voor de ingezetenen van Bataafs-Brabant *illusoir* te maken, of zoo als dat woord in den Dictionnaire in het Hollandsch wordt vertaald: *bedriegelijk, misleidend en alleen in zijn verbindend*, zoo als ook daadwerkelijk het geval zoude zijn geweest, indien de Roomsche-Catholijken zich door de bewuste voordragt hadden laten verrassen.

In het jaar 1847 heeft de meerderheid der Protestantsche leden van de Tweede Kamer, ofschoon beziel met denzelfden geest van vooringenomenheid tegen de Roomsche-Catholijken, evenwel begrepen dat, voor als nog, geene bepalingen zouden kunnen worden daargesteld tegen hunne Staatsburgerlijke regten, maar dat men dezelve van eene andere zijde zoude kunnen aantasten, door belemmeringen te doen vaststellen tegen de vrije uitoefening van hunne godsdienst en door dezelve zoo veel mogelijk, in zeker opzigt

te verwijderen of af te schaffen van het hoofdnummer Kerk.

Ten dien einde heeft men opgezocht de fransche wet van den 18 Germinal Xde jaar (7 april 1802) waarbij *les articles organiques*, houdende regeling der kerkelijke aangelegenheden van den 26 Mesidor IXde jaar, ter nakoming zijn aangenomen.

Bij het eerste artikel is bepaald: *aucune Bulle, Bref, rescrit, décret, mandat, provision, signature servant de provision ni autres expéditions, de la cour de Rome, même ne concernant que les particuliers, ne pourront être reçues, publiées, imprimées, ni autrement mises à exécution, sans autorisation du Gouvernement*, dit artikel was hen eene geschikte gelegenheid om daar door tot bereiking van hun doel te geraken.

Onderscheidene leden hebben beweerd, dat deze wet, omdat dezelve onder het Fransch Bewind executoir is verklaard, als nog in dit Rijk bestaat, en alzoo nog kracht van uitvoering heeft, en omdat tegen de niet opvolging van dezelve geene strafbepalingen in Frankrijk zijn vastgesteld, het heil van ons Vaderland daarvan is afhingende, men in deze leemte bij ons lijfstraf-wetboek zoude worden voorzien.

Wij durven met grond veronderstellen, dat de meeste leden, onbekend met den geheel inhoud der wet van Germinal elkander hebben nagepraat, en zulks alleen om aan de in hunnen boezem rustende vooringenomenheid lucht te geven, of wel een blijk te geven van hunne onderdanige onderwerping aan de aanschrijving van de Amsterdamsche Predikanten en het adres van de hervormde Synode.

Het is waar, voormelde wet is voor de Hollandsche departementen, die bij Frankrijk zijn ingelijfd geworden, executoir verklaard. — Napoleon wilde dat zijn uitgebreid rijk door dezelfde wetten zoude worden beheerd, maar het was tevens zijne bedoeling, om het *Concordaat* van den 3 Messidor 9de jaar, in dit gedeelte van zijn rijk in werking te brengen; de organieke artikelen waren eene regeling tot uitvoering van het *Concordaat* en maakten ook een, en wel het voornaamste gedeelte der wet uit, en bleef de uitvoering daarvan achterwege, dan ook van zelve de organieke artikelen: in het oog van het gouvernement was het een geheel. En daar men niet zal kunnen beweren dat gezegd *concordaat*, behoorende tot de wet van 10 Germinal, welke ook

voor dit Rijk is executoir verklaard, is ingevoerd geworden, even zoo min, als het *Concordaat* laatst tusschen den koning en den Paus aangegaan, in uitvoering gebracht is, is het wezenlijk onzin te willen beweren, dat de wet van Germinal in ons rijk nog kracht van wet zoude hebben.

Wij hebben hiervoor gezegd dat men wel als zeker kan stellen, dat de meeste leden die voor het *placet* gesproken hebben, en elkander over het bestaan van de wet van Germinal hebben nagepraat, deze wet niet gelezen hebben, immers behalve het door ons aangehaald eerste artikels, bevat die wet nog een aantal anderen, die dan tevens ook kracht van wet zouden hebben.

Bij gezegde wet is ook de organisatie van de gereformeerde en lutersche kerkgenootschappen geregeld, en als de wet van Germinal nu nog kracht van wet zoude hebben, zoude de Koning in het jaar 1816 geene bevoegdheid hebben gehad, deze wet, voor zooveel het protestantsch kerkgenootschap aangaat, alleen bij een besluit te veranderen, — en wat zoude door die vrijzinnige protestantsche leden wel gezegd worden, indien door de Roomsche-Catholijken op de geheele uitvoering van voornoemde wet werd aangedrongen; en zich beklagden over de daarin gemaakte veranderingen ten gunste der protestantsche kerkgenootschappen en over de niet uitvoering van het *Concordaat*.

Door den heer Romme is zoo voldingend en niet door magtspreuken aangetoond, dat de wet van Germinal, ofschoon in 1810 hier te lande executoir verklaard, nimmer is ingevoerd, dat men wel steken blind moet wezen, om het tegendeel daarvan te willen beweren, ten ware men, zoo als wij meermalen hebben opgemerkt, met eene onoverwinbare vooringenomenheid moet bezielde wezen, of tot welken prijs dan ook, een bewijs wil geven van eene onderdanige gehoorzaamheid aan de protestantsche Domiuocratie. Dan toegegeven dat de wet van Germinal, in dit Rijk is ingevoerd, en nog kracht van wet heeft, heeft men toe moeten bekennen, dat tegen de niet opvolging van dezelve geene andere strafbepalingen bestaan dan bij art. 6 houdende, *il y aura recours au conseil-d'état, dans tout cas d'abus de la part des supérieurs et autres personnes ecclésiastiques*, en dit was in het oog onzer vrijzinnige afgevaardigden niet voldoende, voor eene briefbeslissing.

door de kerkvoogden en andere geestelijken van het Roomsch-Catholijk kerkgenootschap met het Hoofd hunner Kerk en bekendmaking der ontvanging verordeningen en uitnodigingen moest in dit vrije Nederland zelfs gevangenisstraf bepaald worden.

Dit was eenen stap om verder te komen, en ingeval zich eene gelegenheid mogte opdoen om een der Roomsch-Catholijke kerkvoogden of andere geestelijken, door het opvolgen van zijne verplichtingen, onder het bereik der justitie te krijgen, zoude wel mogelijk daarvan gebruik kunnen worden gemaakt, om het arsenaal van het groot Placaat-boek te openen, teneinde daarin geschut tegen de paapsche stoutigheden te vinden: en niet even veel regt, als men nu beweert, dat de wet van den 18 Germinal 10e jaar, nog kracht van wet heeft, wel te verstaan het eerste artikel, zoude men kunnen beweren dat men tot het nemen der wet van den 5 augustus 1796 waarbij alle de kerkelijke verordeningen tegen de Roomsch-Catholijken zijn vernietigd, onbevoegd is geweest.

Het voorgevallene in de Tweede Kamer is een schandvlek in de jaarboeken der Nederlandsche Geschiedenis, en wij durven ons verzekerd houden, dat een aantal leden, nadat hen gemoed tot meer kabute zal zijn teruggekeerd, zich daarever zullen schamen. En waartoe is het noodig vragen wij, bij het lijfstraffelijk wetboek belemmeringen daar te stellen alleen tegen de Roomsch-Catholijken? Hunne geestelijken zijn immers ook burgers van den Staat, en als zoodanig strafbaar, wanneer zij iets tegen de veiligheid van den Staat mochten doen. De Roomsch-Catholijken bemoeijen zich immers ook niet, wat het leerstellige der onroomsche kerkgenootschappen aangaat, en vergen geen strafbepalingen tegen hetgeen door hen, ten laste van dezelve wordt verkondigd. Zij zien wel in, dat het protestantismus zich ten einde spoedt; de Synode van Dordrecht heeft haren tijd gehad; de kerkelijke of synodale verordeningen worden meestal voor notificatie aangenomen; en of de gnoningsche school of de leerstelsels van Professor OPZOOMER of eindelijk de nieuwlichters zullen hervandrijven, daarin wordt door dezelve weinig belang gesteld; zij zullen geene pogingen aanwenden om dezelve tot de oude Moeder-Kerk terug te brengen; zij weten wel dat dit bij de ophouding der protestantsche kerken geen plaats zal hebben, terwijl in tegendeel te verwachten is, nu het H. Doopsel slechts als eene ceremonie bij velen beschouwd wordt en men in Duitschland reeds begonnen is, zelfs joden, zonder doopsel, tot een zoogenaamd christelijk kerkgenootschap aantemen, het eindelijk op een verrijd en beschaafd heidendom zal uitloopen, zij berusten daarin.

Na de Roomsch-Catholijken de protestanten in hunne kerkelijke betrekkingen gerust en onverstoord laten, waarom wordt zulks van wegens deze ook nopens de eerstgenoemde niet gedaan? Men heeft uit onze vorige verzoeken gezien, wat in 1802 in dit gewest heeft plaats gehad, wanneer het slechts hunne staatsburgerlijke regten betraf, en wat is ons te verwachten wanneer het hunne kerkelijke regten

zal gelden, — De Roomsch-Catholijken maken meer dan een derde gedeelte der bevolking uit, en zijn zeker het grootste gedeelte, indien de leden van elk kerkgenootschap afzonderlijk zouden worden afgedeeld; en kan het daarenboven in het belang van het rijk onverschillig zijn, de bewoners van twee provincien, en een aanzienlijk gedeelte van twee andere daaraan grenzende, misnoegd en afkeerig van het Gouvernement te maken en wel door eene zaak, waardoor het algemeen Bestuur niet kan verontrust of benadeeld worden?

Indien de hatelijke en vervolging-zuchtige wetten en besluiten tegen de Roomsch-Catholijken, gedurende dat de Protestanten het roer van Staat in handen gehad hebben, in het jaar 1795 stilzwijgens en in 1796 niet wettig waren afgeschaft en vernietigd, dan had men met regt mogen vertrouwen, daartoe in deze eeuw de voordragten bij het wetgevend lichaam zouden worden gedaan; zoo als in Engeland in de laatste zitting van het Parlement heeft plaats gehad.

In dat rijk bestaan nog dezelfde wetten, die ten tijde der vervolging tegen de Roomsch-Catholijken zijn genomen, maar zij zijn en blijven aldaar buiten werking, niemand denkt er aan dezelve van toepassing te maken. In geen rijk hebben de Roomsch-Catholijken meer vrijheid dan in Engeland, en wordt de rust daardoor verstoord?

De Lords Russell, Bentinck en sir R. Peel die als de hoofden der partijen in het Parlement zijn bekend, hebben niet geschroomd bij de laatste verkiezingen hunne gevoelens tegen het bestaan dezer wetten openlijk te verklaren. Door den heer Russell is bij zijne benoeming tot lid van het Parlement, bij gelegenheid dat een Israëliet tot lid van het Parlement is gekozen, gezegd, dat de beslissing van de stad Londen, van eenen beslissenden invloed bij de wetgeving zal wezen om het groot Staatsburgerlijke gebouw optrekken van eene geheel burgerlijke, commercieele en godsdienstige vrijheid.

En door den heer Peel, dat hij niet wil dat de Engelsche Kerk, door onregtvaardige en verdrukende wetten tegen dengenen zoude worden ondersteund die tot die Kerk niet behooren.

Terwijl door lord Bentinck is verklaard, dat de eigendommen van de Catholijke Kerk haar door den degen zijn ontfroefd en aan de Protestanten gegeven, ik wil niet vergen dat deze eigendommen, die gedurende twee eeuwen in het bezit der Protestanten zijn geweest, aan de Catholijken zullen worden geresitueerd, maar ik zeg: de Catholijken regt hebben op eene schadeloosstelling.

Zoo is dezer dagen door invloed hebbende mannen in Engeland gesproken, en men vergelijk die taal nu met die onzer vrijzinnige wetgevers.

De Roomsch-Catholijken in dit Rijk, mogen van deze niets goeds noch onpartijdig verwachten, ten ware een gedeelte tot eene meerbedaarde overweging mogt terugkeeren. Hun eenig vertrouwen berust op den Koning en zijne welmeenende Raadsleden, die wel zeker niet

zullen toegeven aan eenen onbehoorlijken dwang van mannen, met eene zoodanige onverdraagzame en vervolgzuchtige opinie beziel, dat zij zelfs liever de invoering van een lijfstraffelijk wetboek willen opofferen, dan dat zij van hunne voorafgenomenheid zoude terugkeeren.

POLEN.

Keizer Nikolaas is in den nacht van den 9 op den 10 oktober te Warschau aangekomen. Zijne twee zonen; de grootvorst Alexander Czarewitsch en de grootvorst Konstantijn zijn insgelijks eenige uren later gearriveerd. Den 10 heeft Z. Mi. de burgerlijke en militaire autoriteiten ontvangen; des avonds hebben de grootvorsten de voorstelling in den schouwburg bijgewoond.

ZWITSERLAND.

Uit Bern schrijft men van den 12. De laatste tijdingen, uit de kantons St. Gallen en Grauwbunderland ontvangen, brengen de tijding van het door die twee staten genomen besluit omtrent de tegen den Sonderbund te nemen maatregelen nog niet mede. Gisteren avond waren de beide Raden nog in de levendigste beraadslaging gewikkeld. Het is echter bijna zeker, dat de stemming volkomen aan de hoop der radikale partij zal beantwoorden. Die stemming zal overigens uitgelokt zijn door de belofte door het eedgenootschappelijk bewind aan de kantons St. Gallen en Grauwbunderland gedaan, dat in geen geval hunne werkdagige medewerking voor den oorlog gevorderd zal worden.

De thans bekomen zekerheid voor de radikale partij, dat zij, bij de aanstaande hervatting der werkzaamheden van den lapddag op de meerderheid rekenen kan, heeft geheel den moed, die eenigzins verflaauwd was door de volksvertooningen der catholijke kantons, weder opgebeurd.

Alle denkbeeld van toenadering en vrede is dus ter zijde gezet; en zoo hiervan nog een bewijs noodig ware, zou het coup d'état door het gouvernement van Bern in het werk gesteld, daartoe genoegzaam zijn. Het heeft, voor de bewaking der stad, eene burgerwacht van 300 man opgericht en gewapend, willekeurig uit de reijen des volks gekozen, terwijl de wezenlijke burgerwacht, welke (ofschoon dan ook slechts op het papier) sedert lang georganiseerd is, en het voordeel had van uit de achtenswaardigste eigenaars en handelaars van Bern zamengesteld te zijn, ter zijde gelaten werd. Men kan ligt beseffen, dat deze gebeurtenis eene groote ontevredenheid onder de twee genoemde standen, welke het zoo gewichtig was tot vrienden te houden, veroorzaakt heeft.

— De stoomboot, welke hemand en gewapend op het meer van Neuchâtel heeft een oebuit met wapens voor den Sonderbund bestemd, prijs gemaakt.

Men hoort hier niets anders dan het slaan der trommels en het geraas der wapens. Een bataljon Oberlanders is in deze stad aangekomen, men verwacht er nog twee in deze week.

IRLAND.

Uit Dublin schrijft men van den 13. De steeds toenemende nood heeft de bisschoppen van Ierland tot een krachtadigen en voorbeeldlozen stap aangespoord. Den gewonen tijd hunner bijeenkomst in Synode vervroegende, zullen de kerkvoogden reeds aanstaanden dinsdag bijeenkomen en men verzekert dat hun voornemen is, in persoon hunne klagen of liever de uitdrukking der walgelingen aan lord Russell over te brengen. Indien de bijeenkomst met den dersten minister geene veldtocht uitkomsten oplevert, zullen zij die grieven tot voor den voet des troons brengen.

SPANJE.

MADRID 12 oktober. Men verwacht algemeen dat de Koning op het paleis zal terugkeeren. H. K. H. de Infante, hertogin van Seor, 1899 invloed op hare broeder bekend is, heeft een

bezoek bij den Koning afgelegd. Er blijven nog slechts eenige bezwaren over, welke men hoopt spoedig uit den weg geruimd te zien.

Terwijl de *Ego del Comercio* verzekert dat de generaal Ferrano Madrid verlaten heeft, wordt van eene andere zijde gezegd, dat hij vane ziekte dorwendt, om in de hoofdstad te kunnen blijven.

Gisteren liep het gerucht dat een oproer in Madrid zou uitbarsten. De hertog van Valencia heeft de meeste wijken der hoofdstad te paard doorgetrokken, Alas is rustig gebleven.

De dagbladen van gisteren verzekeren dat Mgr. Brunelli een bezoek bij den Koning op het Pardo heeft afgelegd en lang bij Z. M. gebleven is. Die dagbladen zeggen er bij dat de Koning een brief van gelukwensch aan zijne gemalin geschreven heeft, bij gelegenheid harer verjaring; dit alles doet hopen, dat het land zich spoedig in eene verzoening tusschen de twee vorstelijke personen zal mogen verheugen.

FRANKRIJK.
PARIS, 17 oktober. De prins van Joinville is den 10 te Toulon aangekomen en in den vroegen ochtend van den 12 schreep gegaan, om zich bij zijn eskader te vervoegen.

Men verzekert op nieuw dat in den laatsten ministerraad sprake is geweest, om de kamers in de eerste helft der maand december bijeen te roepen.

Men zegt dat de heer de Bacourt de ambassade van Madrid geweigerd heeft.

Men verzekert dat ons gouvernement met de telegraaf de tyding ontvangen heeft der verzoening van koningin Isabella met haar gemaal. Daar de dagbladen van Madrid van den 12 te verstaan geven, dat eene toenadering ophanden is, heeft men alle reden aan de echtheid van het telegraphisch bericht te gelooven. Men verwacht echter uit deze omstandigheid nog niet veel voor den vrede van Spanje, wijl het te vreezen is, dat Engeland zich weder over deze teleurstelling wreken zal, door de montenolisten op eene krachtdadige wijze te ondersteunen.

BELGIE.

BRUSSEL 18 oktober. De bekende lichte reiziger Green, heeft gisteren in de tuinen van het Prado zijne 174de lichte reis ondernomen. Ten 4 ure opgestegen is hij ten 6 ure te Lier nedergedaald.

NEDERLAND.

HERTOGENBOSCH, 20 October.

Sommige dagbladen hebben in de laatste dagen vermeld, dat de minister van Ball zijn ontslag aan Z. M. had aangeboden, ten gevolge van een ontstaan verschil van gevoelen met zijnen ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken, omtrent de hervatting van de winterdienst op den Rijnspoorweg. Wij gelooven met zekerheid te kunnen vermelden (en zelfs zonder buiten de kring onzer gewone beschouwingen te treden) dat de beide ministers omtrent die hervatting zeer eenstemmig hebben gehandeld, zoodat daaruit geene oorzaak is ontstaan om een ontslag aan te bieden en een geslacht, zoo als nede gezegd is, in de hoogste instantie te doen uitwijzen. (Ned. St.)

Op heden is in het hoogste regterlijke collegie weder eene vacature ontstaan, door het overlijden van jonk. mr. Yvo Diest van Melissant.

Gisteren heeft te Utrecht aan de munt plaats gehad de vroeger aangekondigde verkoop bij inschrijving van 10,000 Ned. ponden doorgesneden Zeeuwse Rijksgulden, en wel bij partijen van 2,500 Ned. ponden ieder. De hoogste inschrijving voor de beide eerste partijen was / 90.67; en voor de beide laatste partijen / 90.25 per Ned. pond. Deze inschrijving evenwel beneden het van regeringswege bepaalde minimum zijnde, zoo is het zilver aan niemand toegewezen.

's HAGE 17 October. Heden middag wordt er een familie-diner en morgen een gala-diner bij Z. M. den Koning gegeven.

ZWOLLE 16 oct. Na gisteren alhier op wagens te zijn aangebragt, zijn heden morgen per stoomboot over Amsterdam, naar Noord-Amerika vertrokken 12 personen komende uit Vriezeveen, 14 uit Enschede, terwijl, als tot hetzelfde gezelschap behorende, te Hasselt nog 10 uit Avereest moeten bijkomen. Tegen aanstaanden maandag verwacht men op dezelfde stoomboot wederom veertig landlieden, die dezelfde bestemming zullen volgen.

STATEN-GENERAAL. OPENING VAN DE GEWONE VERGADERING VAN 1847—1848.

Vereenigde zitting der beide Kamers van
Maandag den 16 oktober.

Nadat de leden zich achtereenvolgens in de vergaderzaal van de Tweede Kamer hebben vereenigd, wordt tegen half een ure de Vergadering door den heer jonk. H. R. Trip geopend, die door den heer griffier der Eerste Kamer een besluit van Z. M. den Koning, dezer dagen genomen, doet voorlezen waarbij hij, jonk. H. R. Trip, benoemd wordt tot voorzitter der Eerste Kamer, gedurende de aanstaande zitting der Staten-Generaal.

De Voorzitter alzoo, in overeenkomst met art. 105 der Grondwet, met het beleid der Vergadering in de tegenwoordige vereenigde Zitting belast zijnde, benoemt eene commissie van 18 leden der beide Kamers, om Z. M. den Koning, bij Hoogstdezelfs aankomst aan het paleis der Staten-Generaal te ontvangen en in- en uitgeleide te doen. Ten één ure vervoegen zich Hanne, Excellentien de Ministers alsmede de heeren leden van den Raad van State, in de vergaderzaal.

Na een kort tijdsverloop wordt de nadering van Z. M. den Koning aangekondigd, die zich met Hll. KK. Hh. den prins van Oranje, prins Hendrik en prins Frederik der Nederlanden, op de wijze als in het programma omschreven, naar het gebouw der Staten-Generaal begeven heeft. De Koning ter vergaderzaal binnengeleid, plaatst zich op den troon en houdt de volgende openingsrede:

EDEL MOGENDE HEEREN!

Met dankbaarheid aan het Opperwezen, erken Ik het groot voorrecht, dat Mij geschonken wordt, van Mij, in herstelde gezondheid, te midden van U Edel Mogenden te kunnen begeven, ten einde deze zitting te openen.

Gedurende den afgelopen tijdkring, hebben zich geene buitengewone omstandigheden, in den algemeenen toestand des Vaderlands, voorgedaan.

Nederland verkeert bij voortdurend in goede verstandhouding met de andere mogendheden.

De rust in de overzeesche bezittingen is ongestoord gebleven.

In Oost-Indie hebben de maatregelen tot het invoeren van eene nieuwe wetgeving, zooveel doenlijk overeenstemmende met die van het moederland, een begin genomen. De aldaar afgekondigde wetboeken zullen aan U Edel Mogenden worden medegedeeld.

Ook voor de West-Indische kolonien zijn nieuwe wettelijke verordeningen in bewerking.

In Suriname wordt het bankpapier van lieverlede door zilveren munt vervangen.

De zee- en landmagt verrigten de gevorderde diensten met loffelijken ijver, en geven bij voortdurend reden van tevredenheid.

Het algemeen en herhaald betoond verlangen naar eene uitbreiding van het corps marschaussee, heeft Mij aanleiding gegeven, om dit onderwerp in bepaalde overweging te doen nemen.

Ik heb den last verstrekt om te doen nagaan, op welke wijze aan dat verlangen, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk of opvolgend, zal kunnen worden voldaan, en ik zal niet nalaten de medewerking van U Edel Mogenden hieromtrent in te roepen, zoodra dit Mij blijken zal noodig te wezen.

De zedelijke belangen des volks trekken gestadig mijne opmerkzaamheid tot zich. Het verheugt Mij van den staat van het onderwijs, en de beoefening van wetenschappen en kunsten, bij vernieuwing, gunstig te kunnen gewagen.

In handel, scheepvaart en verdere takken van nijverheid beoogt hier eene meerdere, daar eene mindere, doch over het algemeen eene gewenschte bedrijvigheid.

De gezegende oogst van de meeste gewassen wekt de hoop op, dat de ingezetenen bewaard zullen worden voor die rampen, welke het gevolg zijn van de schaarschte en duurte der levensmiddelen; rampen, welke in het afgelopen jaar aanmerkelijk geleden zijn door de onbekrompene liefdadigheid, zoo eigen aan den Nederlander.

Aan Mijne roepstem tot viering van een plegtigen biddag, en van een dankdag, is alom in den lande met godsdienstigen ijver beantwoord.

In weerwil van hooge waterstanden en zeevloedden hadden wij, dank zij der Voorzienigheid, geene onheilen en schaden te lijden.

De staat van 's Rijks geldmiddelen is gunstig. U Edel Mogenden kennen die volledig uit zeer onlangs gedane mededeelingen. De openingen, welke U Edel Mogenden in de tegenwoordige zitting kunnen te gemoet zien, zullen strekken om de overtuiging van dien goeden toestand te bevestigen.

Er bestaat gegrond vooruitzicht, dat nog in den loop dezer zitting aan U Edel Mogenden het voorstel tot eenige schuldvermindering zal kunnen gedaan worden.

De geheele regeling van het muntwezen zal nader aan U Edel Mogenden worden voorgedragen, en hierdoor deszelfs reeds ver gevorderd herstel uit een diep vervallen toestand kunnen worden voltooid.

Eene voor te dragen wet omtrent het regt van waarborg van de gouden en zilveren werken, zal de deswege bestaande bezwaren kunnen wegnemen.

De algemeene wet omtrent de in- en uitgaande regten zal, naar het zich laat aanzien, nog in deze zitting kunnen ingebracht worden.

Ik stel Mij overigens voor, aan U Edel Mogenden andermaal voor te leggen het bereids vroeger aangeboden, doch onafgedaan gebleven ontwerp van wet betreffende de ondersteuning van behoeftigen.

Eerstig ben ik bedacht op maatregelen om tot stand te brengen eenige werken van openbaar nut in verschillende oorden des Rijks. Dit zou de gelegenheid doen geboren worden om aan vele honden werk te verschaffen, en tevens nieuwe bronnen van bestaan te openen.

Nog meer andere wets-ontwerpen zullen de aandacht van U Edel Mogenden vereischen; onder anderen tot wijziging van eenige bepalingen betrekkelijk de uitoefening van de onderscheidene vakken der geneeskunde; — voorts, omtrent de politie en het gebruik der groote en andere kunstwegen, alsmede omtrent de politie en veiligheid der spoorwegen, en tot wijziging, inzonderheid in het belang van landbouw en nijverheid, van de verordeningen mopens den opbouw onder vestingen.

De onderscheidene wets-ontwerpen, uitmakende het tweede en derde Boek van het Wetboek van Strafrecht, zullen in deze zitting op nieuw kunnen behandeld worden.

Na den uitslag, welchen de beraadslagingen omtrent de wetten over het Stem- en Kiesregt in de jongste zitting hebben gehad, heb Ik rijpelijk overdacht, welk gevolg thans aan art. 6 der Grondwet zou te geven zijn. Het is Mij voorgekomen, dat het een vergeefsche arbeid zou zijn, op nieuw te beproeven om de verschillende gevoelens tot eene gewenschte overeenstemming omtrent dit punt te brengen, en zoo ben Ik tot de overtuiging geleid, dat er eene onbetwistbare noodzakelijkheid bestaat, om de bepalingen der Grondwet, welke tot het stem- en kiesregt betrekking hebben, te verduidelijken.

In eene vroegere rede heb Ik gezegd dat ik niet zou aarzelen, om, zoodra de overtuiging der noodzakelijkheid van het wijzigen der Grondwet bij Mij was gevestigd, daarvan door een voorstel aan Uw Edel Mog. te doen blijken. In verband met die verklaring, en bij het besef dat het welzijn van den Staat medebrengt om bij diezelfde gelegenheid ook eenige andere bepalingen der Grondwet, welke wijziging noodig kan worden geacht, te veranderen, is het Mij voorgesamen hiertoe, in den loop dezer zitting, aan Uw Edel Mog. de vereischte voorstellen te doen.

Die voorstellen zullen het bewijs met zich brengen, dat Ik geene veranderingen schroom, welke geacht kunnen worden tot werkelijke, door de ondervinding aangewezen verbeteringen in het Staatsbestuur te zullen leiden. Ik zal ze aanbieden met dat vertrouwen, hetwelk Mij het bewustzijn schenkt van niets te beoogen, dan hetgeen het waarachtig heil van Nederland kan bevorderen, en Ik voan de hoop, dat Uw Edel Mog. mijne pogingen voor

het algemeene best zullen ondersteunen, en door een bedaard en welberaden overleg tot een goed einde helpen brengen.

Meer dan immer zullen wij daarbij behoefte gevoelen aan den zegen des Almachtigen. Hij verlichte ons door Zijne wijsheid en besture de harten des Volks, dat het eendragtig blijve en, gelijk het dit tot hertoe deed, de ware vrijheid zoekt in liefde voor orde, en in ontzag voor overheid en wet.

Ik verklaar hiermede deze zitting der Staten-Generaal geopend.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 19 oktober zijn al de nieuw gekozen leden toegelaten geworden, behalve de heeren Opperdoes Alewijn, omtrent wiens geloofsbrieven nader verslag zal worden gedaan, en de Weichs de Wenne, die zijne geloofsbrieven nog niet ingezonden heeft.

Door de Vergadering is eene nominatie opgemaakt van drie leden, aan den Koning aan te bieden ten einde daaruit een voorzitter der Kamer voor het aangevangen zittingjaar te benoemen. Op die lijst is als de eerste kandidaat geplaatst de heer Boreel van Hogelanden, als tweede kandidaat de heer Verwey-Mejan, en als derde kandidaat de heer Star Busmann.

LATERE BERIGTEN.

In de zaken van Italië is weder eenige verandering gekomen. Volgens berigten, waarop men met zekerheid rekenen konde, zoude de Oostenrijkers den 3 oktober Ferrara ontruimen. Den 8 hadden zij intusschen de stad niet verlaten en men zegt, dat dit nog zoo spoedig niet gebeuren zal; wat daarvan de reden is, zullen de dagbladen uit Italië ons spoedig melden.

De Kardinaal-Secretaris van Staat Ferretti heeft doen besluiten dat elke godsdienstige orde tien pCt. van hare inkomsten zal afstaan tot dekking der uitgaven van den Staat.

Ook heeft het pauselijk bewind, bij een dekreet, de daarstelling van Kamers van koophandel in onderscheidene steden bevolen. Deze maatregel zal door een nog gewigtigeren gevolgd worden, de oprichting namelijk, van een nieuw ministerie, onder den naam van ministerie van handel, landbouw en openbare werken.

De Neuremb. Corr. verzekert dat de drie Noord-sche Mogendheden, met overeenstemming van Frankrijk, in Zwitserland tusschen beide zullen komen, zoodra de omstandigheden het vorderen zullen, doch in allen gevalle niet anders dan op verzoek van den Sonderbund.

St. Gallen heeft zich met 76 tegen 73 en Grauw-bunderland met 37 tegen 27 stemmen vóór den burgeroorlog verklaard.

De Landdag moest den 18 weder bijeenkomen. De verzoening tusschen den koning en de koningin van Spanje is volvoerd. Den 13 moet don Franciscus van Assisie zijne plegtige intrede op het paleis gedaan hebben.

Eveneens is het zeker dat de generaal Serrano naar Grenada, alwaar hij tot kapitein-generaal is benoemd, vertrokken is.

Ingezonden Stukken.

St. Oedenrode den 12 oktober 1847.

De jaarlijksche prijsuitdeeling in het alom zeer gunstig bekend pensioonaal voor R. K. Juffrouwen, op het kasteel Dommelrode te dezer plaatse, heeft heden op allerplegtigste wijze plaats gehad.

Reeds om 8 ure 's morgens, werd Z. D. H. de Bisschop van Emaus, vic. apostoliek van 's Hertogenbosch, tot het bijwonen van opgemeld feest in deze gemeente gekomen, onder bloemstrooijing door vier der jongste pensionairen, naar de prachtige kapel van het gesticht begeleid, en aldaar door den weleerw. heer directeur van het instituut en de eerw. overste der vereeniging, op allezins waardige wijze ontvangen.

Na eenigen tijd, onder liefelijk psalm-gezang met orgel, voor het altaar gebeden te hebben, droeg Z. D. H. het H. mis offer op; geassisteerd in priesterlijk gewaad, door den weleerw. heer Wilmer, secretaris zijner D. H., en den weleerw. heer rector

des gestichts, en gaf na het eindigen, den vergaderden den bisschoppelijken zegen.

Z. D. H. werd vervolgens, onder bloemstrooijing als voor, het ruime school-lokaal, alwaar eene talrijke schaar heeren en dames, veelal ouders en bloedverwanten der pensionairen, zich reeds vereenigd had, binnengeleid, en na onder den daarvoor bestemden troon plaats genomen te hebben, werd aangevangen, met door leerlingen blijken te doen geven hunner vorderingen; zoo in de verschillende vakken van onderwijs, als in al hetgene, wat tot eene christelijke en beschaafde opvoeding behoort: onderscheidene stukken in de fransche- nederduitsche en hoogduitsche talen, werden; zoo in dichtmaat als prosa, smaakvol voorgedragen en telkens, door kunstmatige gezangen, onder de leiding van piano-muziek, een en ander door leerlingen uitgevoerd, aler aangenaamst afgewisseld.

Na afloop hiervan, zijn de welverdiende eereprijzen, door Z. D. H., met blijkbare tevredenheid over de gegeven blijken van vorderingen, aan de jeugdige jufferschap uitgereikt. Hulde aan den doorluchtigen en hoogwaardigen kerkvoogd, werd in krachtvolle bewoordingen, door de pensionaire, mejuffrouw Mimi Nuijts van 's Hertogenbosch, met diep gevoel in de fransche taal toegesproken; en nadat eene groote hoeveelheid fraaije en kunstige handwerken der leerlingen, eenigen tijd ter bezigtiging van een ieder gestaan had, is de plegtigheid van den dag, met den bisschoppelijken zegen door Z. D. H. gesloten.

Hebben elèves hare vijf beloond gezien in het zoo plegtig ontvangen van schoone eereprijzen; de directeur, de overste des gestichts en de zusters meesteressen, mogen voor hunne zorgen en onverpoosden ijver, volledige voldoening gevonden hebben, in de blijken van tevredenheid door Z. D. H. den Bisschop, de ouders en bloedverwanten der aan hen toevertrouwde kinderen en door alle aanwezigen, op ondubbelzinnige wijze gegeven.

Een vriend van onderwijs en beschaafde opvoeding.

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Brabant, brengt ter kennis, dat in den loop der volgende week een aanvang zal worden gemaakt met het ophoogen, en, voor zoo veel nodig, verbreedten van den straatweg met de aardenrijbanen tusschen het fort Isabella en het dorp Vught; dat, hoewel door de tot de ophooging vereischte werkzaamheden de gemeenschap niet zal worden gestremd, toch bij vakken, niet langer dan twintig ellen tot opneming, ophooging van de baan en herlegging der bestrating, de overtocht over die lengte, bezijden den straatweg zal moeten plaats hebben, welke rijbaan tijdelijk naar gelang der behoefte door takkebossen, horden enz. voor gewone vrachtwagens en diligences berijbaar zal worden gehouden; zullende echter geene buitengewone zware vrachten, als molensassen, groote hardsteenen enz., waardoor de weg tijdelijk zoude kunnen gestopt worden, gedurende de ophooging, over den bedoelden weg kunnen vervoerd worden.

Het geheele werk moet voltooid wezen voor of op den 3 februarij 1848.

's Hertogenbosch den 15 oktober 1847.

De Staatsraad, Gouverneur voorn,
A. J. BORRET.

Advertentien.

Een bekwame
S M I D S K N E C H T
KAGCHELMAKER en BANKWERKER,

van goed gedrag, dadelijk VAST WERK tegen goed loon begeerende, vervoege zich in persoon of met franco brieven aan den Uitgever dezer.

De Nieuwe Winkel

VAN DE HEEREN

J. MUG EN ZOON,

Rotterdam.

Op de Schapevmarkt in het Tabaksvat schuins over de Gouden Leeuw.

TE 's HERTOGENBOSCH.
Laat aan het geëerd publiek verstaan, dat hij heden ontvangen heeft, eene groote partij, RUSSISCHE PELTERIEN, in de beste kwaliteit en tot de eivielste vaste prijzen, MARDE BRULE, in alle soorten, DAMES KRAGEN, in alle soorten, DITO in HERMELIJN, PETIT GRIS BOAS, in alle soorten, MARDE BRULE met STAARTEN en MOFFEN in soorten, te veel om te melden, ook eene groote partij NIEUWE KATOENEN, van 16, 17, 18, 19 en 20 Centen en hooger, MOUSSELINE van 32½ Cents en hooger, ¼ kwart KATOENEN van 25 Cents en hooger; alsmede een groot Assortiment FLANELLEN voor DAMESKLEEDEN, eene partij SCHALS en DOEKEN, welke uitverkocht worden 25 pCt. beneden Fabrieksprijs.

Graanmarkt

van 's HERTOGENBOSCH.

Maandag en Dingsdag, 18 en 19 October.

ROGGE f 7.50, f 7.75 a f 8.00.
BOEKWEIT f 5.75 a f 7.00
HAVER f 3.45 f 3.75.

EINDHOVEN den 19 October 1847.

De prijzen der Graanen zijn heden alhier geweest:

Een Nederlandsch Mud Rogge. . . . . f 7.16.
» » » Boekweit . . . . . » 6.50.
» » » Haver. . . . . » 3.30.
» » » Pond Roggebrood. . . . . » 0.09½
» » » Boter. . . . . » 0.76.

AMSTERDAM, 18 October.

Tarwe met weinige handel: 132, 134 p. n. Meeklenb. f 355, 365; 129 p. b. Pools. 400; 128 p. b. dito f 403; 410; 131, 129 p. wib. dito f 423; 415; 135, 136 p. Meeklenb. f 372, 376; 134 p. Kleefs. f 390.

Rogge bij gerijven tot omst. vorige prijzen. Inl. soorten lager afgegeven. In oost.: 124 p. Munst. f 226, 125 p. n. Inl. f 227; 116, 117 p. Petersb. f 197, 200; 122, 123 p. Munst. f 220; 223; 124 p. n. Rijn f 230; 136, 117 p. Riga f 197, 200.

Garst stil, 118 p. j. Holsteinsche f 220.
Boekweit vond tot eenige prijsverlaging goeden aftrek; 118, 119, 120 p. Vries. f 240, 243, 246; 120, 122, 123, 127 p. n. Holst. f 249, 255, 258, 270.

OPGAVEN van de HOOGTE der Rivieren DE MAAS te Grave en van de DIEZE te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 ure.

DAG	MAAS-TE GRAVE			DIEZE te 's BOSCH			
	BOVEN AP.	GEWASSEN	GEVALLEN	BOVEN O.	ONDER O.	GEWASSEN	GEVALLEN
Oct. 18	5 68	»	2	»	»	»	»
19	5 64	»	4	»	1 45	»	5
20	»	»	»	»	1 49	»	4

De O. te 's Bosch is 4 el 11 duim boven AP.

Hoogte van den Rijn te Keulen, 17 octob. 7 voet 0 duim.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY.